

**ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC**

TRẦN VĂN DŨNG

**DI SẢN PHỦ ĐỆ TRIỀU NGUYỄN
TRONG BỐI CẢNH ĐÔ THỊ HÓA HIỆN NAY
Ở THÀNH PHỐ HUẾ**

**Ngành : Dân tộc học
Mã số: 931 03 10**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ DÂN TỘC HỌC

**NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC
PGS.TS. NGUYỄN VĂN MẠNH**

HUẾ - NĂM 2020

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Triều Nguyễn (1802 - 1945) - triều đại quân chủ cuối cùng ở Việt Nam đã để lại cho Cố đô Huế một hệ thống di sản đồ sộ bao gồm cả di sản văn hóa vật thể và phi vật thể có giá trị nổi bật toàn cầu. Cho đến nay, Huế đã có 5 di sản của triều Nguyễn được UNESCO ghi danh: Quần thể Di tích Cố đô Huế (1993), Âm nhạc cung đình Việt Nam - Nhã nhạc (2003), Mộc bản triều Nguyễn (2009), Châu bản triều Nguyễn (2014), Thơ văn trên kiến trúc cung đình Huế (2016). Trong kho tàng di sản văn hóa đó, phủ đệ là một dạng thức kiến trúc quý tộc hoàng gia triều Nguyễn độc đáo thể hiện sự kết hợp hài hòa giữa yếu tố con người, kiến trúc và cảnh quan thiên nhiên.

Phủ đệ là nơi ở của các hoàng tử và hoàng nữ lúc trưởng thành được nhà vua tấn phong tước vị thân công, công chúa. Vua sai người chọn đất xem phong thủy, ban cấp tiền của, nhân lực để xây dựng phủ đệ làm nơi sống, học tập và làm việc, có quân đội canh gác, bảo vệ ngày đêm. Sau khi các vị hoàng tử, công chúa qua đời, phủ đệ đó sẽ được chuyển đổi chức năng thành nơi thờ tự của chính họ. Di sản phủ đệ hội tụ các yếu tố phong thủy, tự nhiên đã đạt đến trình độ đỉnh cao, cùng nếp sống hoàng gia triều Nguyễn vang bóng một thời. Phủ đệ là dấu gạch nối lan tỏa, hòa nhập giữa văn hóa cung đình và văn hóa dân gian, góp phần tạo nên nét sắc thái văn hóa đặc trưng của mảnh đất xứ Thần kinh. Đó là nền nếp gia phong, tập quán, tính cách, giáo dục, thực hành lễ nghi, nghệ thuật ẩm thực, vườn cảnh... được lưu giữ, bảo vệ và ăn sâu trong tâm thức con cháu hoàng tộc triều Nguyễn qua nhiều thế hệ từ xưa cho đến nay sinh sống trong mỗi di sản phủ đệ. Với giá trị tiêu biểu và quy mô kiến trúc có tính đặc trưng, phủ đệ phản ánh một giai đoạn lịch sử của quá trình phát triển đô thị di sản Huế; đồng

thời là tài sản quý giá góp phần tạo nên bản sắc văn hóa Huế.

Cũng nằm trong tác động của chiến tranh, khí hậu khắc nghiệt, đặc biệt hiện nay, do tác động của quá trình đô thị hóa ở thành phố Huế đã làm cho di sản phủ đệ triều Nguyễn bị biến đổi, xuống cấp và thậm chí có nguy cơ làm biến mất kiến trúc phủ đệ truyền thống. Bởi, Huế đang chứng kiến một quá trình đô thị hóa diễn ra với tốc độ ngày càng nhanh khiến cho cấu trúc đô thị di sản đã và đang có dấu hiệu bị thay đổi hàng ngày. Những khu cư dân đô thị, khu nhà cao tầng, con đường hiện đại được quy hoạch và xây dựng mới tràn ngập khắp nơi. Nếu như trước đây văn hóa Huế luôn đề cao, bảo tồn và gìn giữ các giá trị của lối sống đại gia đình thì nay các yêu cầu của nhịp sống hiện đại đã tác động làm dần tan rã thành nhiều tiểu gia đình. Điều này đã làm cho đất đai phủ đệ bị thu hẹp diện tích để đáp ứng nhu cầu đất ở, xây dựng hàng quán kinh doanh và mở rộng đường phố. Theo đó, phủ đệ truyền thống đang nằm xen giữa với các khu dân cư đông đúc, làm mất giá trị cảnh quan di sản vốn có, kiến trúc phủ đệ cũng bị mai một, biến đổi, thậm chí bị hủy hoại để xây dựng các công trình kiến trúc hiện đại. Và như một lẽ tất yếu, sự cân bằng giữa bảo tồn di sản phủ đệ và phát triển kinh tế - xã hội luôn là một bài toán khó giải quyết cho đô thị di sản Huế đang trong quá trình đô thị hóa hiện nay.

Xuất phát từ những lý do trên, chúng tôi chọn *“Di sản phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay ở thành phố Huế”* làm đề tài luận án Tiến sĩ của mình.

2. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục tiêu nghiên cứu

- Khảo cứu di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế trong quá khứ và hiện nay để góp phần nghiên cứu đóng góp của di sản văn hóa triều Nguyễn trong kho tàng văn hóa Việt Nam.

- Nhận diện hệ quả của sự biến đổi theo hướng tích cực và tiêu cực. Trên cơ sở những luận cứ khoa học đó, luận án hướng đến việc bàn luận và nêu lên các giải pháp quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị của di sản phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay ở thành phố Huế một cách khả thi và hiệu quả.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hóa các lý thuyết nghiên cứu và tiến hành điều tra khảo sát các di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế.

- Phân tích, đối sánh sự thay đổi của phủ đệ triều Nguyễn truyền thống với phủ đệ triều Nguyễn hiện nay để làm rõ những biến đổi của di sản này trong bối cảnh đô thị hóa trên địa bàn thành phố Huế. Đồng thời, xác định được mặt tích cực, tiêu cực của biến đổi di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay.

- Nghiên cứu các luận cứ khoa học và thực tiễn để bàn luận và đề xuất các giải pháp nhằm quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu chủ yếu của luận án là các đặc điểm về quy hoạch, cảnh quan, kiến trúc, kết cấu, nghệ thuật trang trí, không gian sinh hoạt, nghi lễ và cơ cấu tổ chức quản lý trong di sản phủ đệ triều Nguyễn.

Như vậy, đối tượng của luận án hướng đến tiếp cận một cách tổng thể các khía cạnh liên quan đến di sản phủ đệ triều Nguyễn; từ đặc trưng môi trường tự nhiên, xã hội, con người đến kiến trúc di sản phủ đệ triều Nguyễn.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

3.2.1. Về không gian

Hiện nay, di sản phủ đệ triều Nguyễn được phân bố ở thành phố Huế, huyện Phú Vang và huyện Phú Lộc. Trong luận án này chỉ tập trung nghiên cứu khảo sát di sản phủ đệ triều Nguyễn tọa lạc ở thành phố Huế, bao gồm các phủ đệ Tùng Thiện vương, Tuy Lý vương, Diên Khánh vương, Diên Phúc trưởng công chúa, Ngọc Sơn công chúa, Ngọc Lâm công chúa.

3.2.2. Về thời gian

Luận án tập trung nghiên cứu phủ đệ triều Nguyễn xây dựng từ năm 1802 đến năm 1945 và đặt di sản đó trong quá trình biến đổi từ năm 1945 đến năm 2018. Tuy nhiên trong quá trình biến đổi đó, luận án chủ yếu tập trung vào thời kỳ biến đổi di sản phủ đệ triều Nguyễn gắn với bối cảnh đô thị hóa ở thành phố Huế từ năm 1986 đến năm 2018.

4. Nguồn tư liệu nghiên cứu

4.1. Tư liệu thành văn

- Nhóm thứ nhất, nguồn tư liệu là các bộ sử của Quốc Sử Quán và Nội các triều Nguyễn biên soạn trong giai đoạn lịch sử triều Nguyễn còn tồn tại.

- Nhóm thứ hai, nguồn tư liệu bao gồm các đề tài nghiên cứu khoa học, sách và các bài viết đăng trên tạp chí, tạp san như: *Về những phủ đệ ở Huế thời các vua Nguyễn* (2002) của Lê Duy Sơn, *Văn hóa Huế xưa - Đời sống văn hóa cung đình* (2006) của Lê Nguyễn Lưu, *Phủ đệ - Loại hình kiến trúc quý tộc Huế* (2008) của Phan Thanh Hải, *Tản mạn về phủ đệ dưới thời các vua Nguyễn* (2012) của Lê Quang Thái, *Phủ đệ - nơi lưu giữ Huế xưa* (2016) của Trần Đức Anh Sơn,...

4.2. Tư liệu điền dã

Đây là nguồn tư liệu quan trọng nhất được chúng tôi thu thập

thông qua nhiều cuộc điền dã Dân tộc học, các khảo sát, điều tra, quan sát, thảo luận nhóm,... tại 60 di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế. Những tư liệu ảnh, bản vẽ, ghi âm, phỏng vấn, quay phim được phân loại, phân tích, đánh giá theo từng nội dung và vấn đề cụ thể.

5. Đóng góp của luận án

5.1. Về mặt khoa học

- Luận án có thể được coi là chuyên khảo nghiên cứu một cách có hệ thống về di sản phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay ở thành phố Huế, đi sâu vào diện mạo và những biến đổi của di sản phủ đệ dưới tác động của các yếu tố khác nhau trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay ở thành phố Huế.

- Luận án góp phần làm rõ hơn sự hiểu biết chung về di sản phủ đệ triều Nguyễn, đồng thời nêu lên hệ quả, dự báo các xu hướng biến đổi của di sản này trong bối cảnh đô thị hóa đã và đang diễn ra ngày càng mạnh mẽ ở thành phố Huế trong thời gian gần đây.

5.2. Về mặt thực tiễn

- Kết quả nghiên cứu của luận án có thể làm cứ liệu tham khảo trong quá trình trùng tu, tôn tạo các di sản phủ đệ triều Nguyễn, tránh rơi vào tình trạng làm phá vỡ kiến trúc cảnh quan di sản hoặc phá hủy kiến trúc phủ đệ truyền thống để xây dựng kiến trúc hiện đại đang trở nên ngày càng phổ biến như hiện nay.

- Luận án không chỉ hướng đến thực hiện mục tiêu quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa triều Nguyễn nói chung và phủ đệ triều Nguyễn nói riêng đạt được nhiều thành quả thiết thực mà còn góp phần vào việc nghiên cứu nhằm khai thác những giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn để đa dạng hóa sản phẩm du lịch, phục vụ phát triển du lịch bền vững nhằm xây dựng Huế trở thành một trung

tâm văn hóa du lịch đặc sắc của đất nước, thành phố Festival đặc trưng của Việt Nam.

- Luận án sẽ cung cấp một cách đánh giá tổng quan về đề tài thông qua việc hệ thống hóa các thông tin thu thập được trong quá trình nghiên cứu tư liệu và điền dã thực tế, góp phần phục vụ cho công tác nghiên cứu trong lĩnh vực văn hóa vật thể và phi vật thể liên quan đến các di sản phủ đệ triều Nguyễn. Việc hiểu đúng và hiểu sâu về di sản phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay ở thành phố Huế sẽ góp phần đưa ra các cơ chế, chính sách, định hướng và giải pháp đúng đắn trong việc quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn.

- Luận án là tài liệu tham khảo hữu ích cho các giảng viên, cán bộ nghiên cứu, nghiên cứu sinh, học viên, sinh viên ngành Dân tộc học/Nhân học, Lịch sử, Đông phương học, Kiến trúc, Mỹ thuật và cho những ai quan tâm đến di sản văn hóa triều Nguyễn nói chung và di sản phủ đệ nói riêng.

6. Bố cục của luận án

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, nội dung của luận án bao gồm 4 chương:

Chương 1. Tổng quan tình hình nghiên cứu, cơ sở lý luận, phương pháp nghiên cứu và nhân tố ảnh hưởng đến sự hình thành phủ đệ triều Nguyễn

Chương 2. Phủ đệ triều Nguyễn ở Kinh đô Huế trước năm 1945

Chương 3. Biến đổi di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế

Chương 4. Bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay

CHƯƠNG 1.

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU, CƠ SỞ LÝ LUẬN, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU VÀ NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ HÌNH THÀNH PHỦ ĐỆ TRIỀU NGUYỄN

1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu

1.1.1. Nhóm nghiên cứu về kiến trúc cung đình triều Nguyễn

Trước hết, liên quan đến kiến trúc cung đình triều Nguyễn phải kể đến các công trình sử liệu đã được thực hiện, ấn hành từ những năm triều Nguyễn còn tồn tại và phát triển thịnh vượng, tiêu biểu là các bộ chính sử của Quốc Sử Quán và Nội các triều Nguyễn biên soạn. Đó là nguồn tư liệu gốc quý giá có nội dung phản ánh về lịch sử xây dựng, kết cấu kiến trúc, nghệ thuật trang trí kiến trúc cung đình triều Nguyễn.

Cuốn sách *Kinh thành Huế* của tác giả Phan Thuận An (1999) đã nhấn mạnh từ xưa cho đến nay, đô thị Huế đã trải qua nhiều lần quy hoạch kiến trúc, nhưng chưa lần nào quy mô và quan trọng bằng lần quy hoạch vào đầu thế kỷ XIX dưới các vị vua đầu triều Nguyễn như vua Gia Long, vua Minh Mạng. Trong số các công trình nghiên cứu về mỹ thuật thời kỳ các chúa Nguyễn và vua Nguyễn ở Huế, đáng chú ý là các nghiên cứu của Nguyễn Tiến Cảnh, Trần Lâm Biền, Nguyễn Du Chi, Chu Quang Trứ, Nguyễn Hữu Thông và nhóm cộng sự: *Mỹ thuật Huế* (1992), *Mỹ thuật thời Nguyễn trên đất Huế* (1992), *Mỹ thuật Huế nhìn từ góc độ ý nghĩa và biểu tượng trang trí* (2001), *Mỹ thuật thời chúa Nguyễn - Dẫn liệu từ di sản lăng mộ* (2014) . Các công trình này đã cung cấp cho giới nghiên cứu những góc nhìn cụ thể, chân xác về mỹ thuật thời chúa Nguyễn và vua Nguyễn trên đất Thừa Thiên Huế, về ngôn ngữ biểu tượng, tính ẩn dụ trong nghệ thuật trang trí trên các công trình kiến trúc.

1.1.2. Nhóm nghiên cứu về phủ đệ triều Nguyễn

L.Sogny với bài “*Các thể gia vọng tộc: Tuy Lý vương*” trên tạp san BAVH đã miêu tả về cuộc đời, sự nghiệp quan trường và phủ đệ của ông hoàng Miên Trinh, con vua Minh Mạng. ThS.Lê Duy Sơn với “*Những phủ đệ ở Huế thời các vua Nguyễn*” (2002), đã khảo cứu về thân thế sự nghiệp của chủ nhân, vị trí và cấu trúc tổng thể của phủ Đức Quốc công, phủ Uy Quốc công, phủ Tùng Thiện vương, phủ Duyên Phúc công chúa, phủ Tuy Lý vương. Từ nội dung của đề tài, tác giả đã công bố bài viết “*Về những phủ đệ ở Huế thời các vua Nguyễn*” (2004) trên tạp chí *Nghiên cứu Lịch sử*. Trong công trình nghiên cứu khoa học và bài viết công bố, tác giả Lê Duy Sơn đã cung cấp những thông tin rất có giá trị, phác thảo một cái nhìn tổng thể kiến trúc phủ đệ triều Nguyễn và nghiên cứu khảo sát một số phủ đệ tiêu biểu ở tỉnh Thừa Thiên Huế

1.1.3. Nhóm nghiên cứu về phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa

Phan Thanh Hải với bài viết “*Phủ đệ - Loại hình kiến trúc quý tộc Huế*” (2008) đã nhận định hơn một ngàn năm chế độ quân chủ phong kiến, Việt Nam từng xây dựng kiến tạo nhiều kinh đô, nhưng đến nay chỉ có Cố đô Huế là còn lưu giữ được hệ thống di sản phủ đệ triều Nguyễn. Tuy nhiên, phủ đệ triều Nguyễn ở Huế nay đã bị thay đổi diện mạo rất nhiều. Nhiều phủ đệ đã không còn, một số không nhỏ khác bị chia năm xẻ bảy, bị chuyển đổi cấu trúc kiến trúc nhà rường truyền thống. Tác giả Trần Đức Anh Sơn viết bài “*Phủ thờ Ngọc Sơn công chúa*” (2012) đã cho độc giả có cơ hội không chỉ tham quan, thưởng lãm một mẫu mực của kiến trúc phủ đệ triều Nguyễn, mà còn có dịp tìm hiểu về nề nếp gia phong của gia đình, dòng họ hoàng tộc triều Nguyễn, khám phá những góc khuất sâu lắng trong tâm hồn xứ Huế, cũng là một bộ phận quan trọng cấu thành kho tàng di sản Huế

1.1.4. Những kết quả luận án kế thừa và các vấn đề đặt ra cần được giải quyết

- Những kết quả luận án kế thừa

Qua nghiên cứu các công trình khoa học đã được công bố có liên quan đến đề tài luận án, có thể thấy di sản kiến trúc cung đình triều Nguyễn nói chung và di sản phủ đệ triều Nguyễn nói riêng đã thu hút nhiều nhà khoa học trong và ngoài nước quan tâm nghiên cứu. Các công trình được khảo cứu như: Sách, tạp chí, tạp san, báo, đề tài nghiên cứu khoa học,... đã cung cấp cho chúng tôi nhiều tư liệu quý liên quan đến đề tài luận án; đó là: i. Tư liệu về kiến trúc cung đình triều Nguyễn của các tác giả, như Phan Thuận An, Nguyễn Thị Thúy Vi, Vũ Hữu Minh, Lê Vĩnh An, Trần Lâm Biền, Nguyễn Hữu Thông, Nguyễn Văn Đăng, Phan Tiến Dũng...; ii. Tư liệu về phủ đệ triều Nguyễn của các tác giả, như Lê Duy Sơn, Phan Thuận An, Phan Thanh Hải, Trần Đức Anh Sơn, Huỳnh Công Bá, Hồ Vĩnh, Masatoshi Imai...; iii. Tư liệu về phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa của các tác giả, như Nguyễn Hữu Thông, Lê Nguyễn Lưu, Phan Thanh Hải, Trần Đức Anh Sơn, Lê Quang Thái,... Đây là những nguồn tư liệu quý giá cung cấp cho chúng tôi những hiểu biết bước đầu về chủ nhân, vị trí và cấu trúc tổng thể cũng như sự biến đổi của phủ đệ trong bối cảnh đô thị hóa và những vấn đề đặt ra trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn...

Như vậy, những nghiên cứu đã được công bố liên quan đến đề tài luận án đa dạng và phong phú. Những kết quả nghiên cứu đó có ý nghĩa rất quan trọng, đã cung cấp những nguồn tư liệu hết sức có giá trị cho luận án, mặt khác còn gợi mở những vấn đề lý luận - thực tiễn và cách thức tiếp cận nghiên cứu để tham khảo, đối chứng trong quá trình nghiên cứu về di sản phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa.

- Những vấn đề đặt ra luận án cần được giải quyết

Mặc dù như đã khẳng định ở trên, các công trình nghiên cứu đã được công bố rất có giá trị đối với người thực hiện luận án này, nhưng xét một cách tổng thể các công trình đó còn tản mạn, thiếu tính hệ thống trong nghiên cứu phủ đệ triều Nguyễn từ lịch sử, giá trị kiến trúc đến những biến đổi của nó trong quá trình đô thị hóa hiện nay. Trên cơ sở đó, luận án tập trung giải quyết các vấn đề chủ yếu sau đây:

Thứ nhất, luận án tập trung nêu bật cơ sở lý luận, thực tiễn của quá trình hình thành, phát triển và biến đổi phủ đệ triều Nguyễn trong quá trình đô thị hóa hiện nay ở thành phố Huế.

Thứ hai, đi sâu khảo sát, phân tích về lịch sử, diện mạo, đặc điểm, giá trị hệ thống di sản phủ đệ triều Nguyễn.

Thứ ba, phân tích, đánh giá những biến đổi, các yếu tố tác động, hệ quả và xu hướng biến đổi di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế trong quá trình đô thị hóa hiện nay.

Thứ tư, nghiên cứu thực trạng và đề xuất các giải pháp quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay.

1.2. Cơ sở lý luận

1.2.1. Một số khái niệm

Luận án trình bày các khái niệm liên quan đến đề tài nghiên cứu như: Di sản, phủ đệ, triều Nguyễn, đô thị hóa.

1.2.2. Một số lý thuyết

Luận án chọn hướng tiếp cận lý thuyết của biến đổi văn hóa, bảo tồn và phát triển để giải quyết vấn đề.

1.3. Phương pháp nghiên cứu

Các phương pháp được luận án sử dụng bao gồm: Phương pháp điền dã Dân tộc học, phương pháp nghiên cứu tài liệu, phương pháp lịch sử và logic phương pháp so sánh và đối chiếu, phương pháp

phân tích và tổng hợp và một số phương pháp nghiên cứu khác.

1.4. Nhân tố ảnh hưởng đến sự hình thành phủ đệ triều Nguyễn

Luận án phân tích, đánh giá các nhân tố ảnh hưởng đến sự hình thành phủ đệ triều Nguyễn như: Nhân tố môi trường tự nhiên, nhân tố lịch sử, nhân tố kinh tế - xã hội của giới quý tộc triều Nguyễn, nhân tố ý thức hệ phong kiến/Nho giáo, nhân tố phong thủy và nguyên lý triết học cổ và nhân tố giao thoa văn hóa Đông - Tây.

CHƯƠNG 2.

PHỦ ĐỆ TRIỀU NGUYỄN Ở KINH ĐÔ HUẾ TRƯỚC NĂM 1945

2.1. Quá trình hình thành và phát triển phủ đệ triều Nguyễn

2.1.1. Phủ đệ trong lịch sử

Điềm qua các loại hình kiến trúc phủ đệ dành cho hoàng thái tử, hoàng tử ở một số nước Đông Á như: Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc. Đồng thời nghiên cứu đánh giá phủ đệ của các triều đại trước triều Nguyễn.

2.1.2. Phủ đệ triều Nguyễn - Sự hình thành và phát triển

Luận án trình bày về sự hình thành và phát triển phủ đệ triều Nguyễn trải qua hai giai đoạn: Phủ đệ từ khi triều Nguyễn ra đời đến trước năm 1885 và phủ đệ triều Nguyễn từ năm 1885 đến năm 1945.

2.1.3. Sự phân bố các phủ đệ triều Nguyễn

Các vị vua triều Nguyễn đã dành cho phủ đệ một vị trí xứng đáng với danh phận cao quý của các ông hoàng bà chúa. Ban đầu, hầu hết các phủ đệ đều tọa lạc bên trong Kinh thành, về sau phủ đệ di chuyển dần ra bên ngoài Kinh thành, với quy hoạch xây dựng tập trung tại các khu vực: Gia Hội - Chợ Dinh, Phủ Cam, Vĩ Dạ, Kim

Long... Đây là những vùng đất nằm ven sông, trù phú, không quá xa khu dân cư, tốt lành về mặt phong thủy, giao thông đường thủy bộ đều thuận lợi và có truyền thống lịch sử gắn liền với quá trình hình thành và phát triển của vương triều nhà Nguyễn.

2.2. Đặc điểm của phủ đệ triều Nguyễn

Nhìn vào các đặc điểm phủ đệ triều Nguyễn, người ta dễ dàng nhận ra được tâm hồn và phong cách sống của các ông hoàng bà chúa. Phủ đệ là một tổ chức không gian luôn có sự hòa điệu để cái khung cảnh thiên nhiên do con người kiến tạo có thể hòa vào cái tự nhiên của đất trời. Sự phối hợp giữa cảnh quan kiến trúc như bên phủ, cổng phủ, la thành, bình phong, bể cạn, hòn non bộ, viên tằm với kết cấu kiến trúc nhà chính, nhà phụ đều là những thiết kế có dụng ý của chủ nhân phủ đệ.

2.3. Vai trò của phủ đệ dưới triều Nguyễn

2.3.1. Không gian sống của các ông hoàng bà chúa triều Nguyễn

Phủ đệ vừa là nơi làm việc, nơi cư trú sinh hoạt của các ông hoàng bà chúa và gia quyến, rồi sẽ trở thành nơi thờ tự chính họ sau khi qua đời.

2.3.2. Cũng cố thế lực để quyền triều Nguyễn

Diễn chế tấn phong tước vị và ban cấp phủ đệ cho các thân vương, thân công nhằm gây dựng lòng trung thành tuyệt đối của các thành viên hoàng gia với các vị vua triều Nguyễn và có lợi cho nền chuyên chế quân chủ triều Nguyễn.

2.3.3. Duy trì trật tự trong đời sống hoàng tộc triều Nguyễn

Những thành viên sống trong phủ đệ phải luôn học tập và làm theo tư tưởng “*Tam cương ngũ thường*” của Nho giáo. Duy trì trật tự đời sống hoàng tộc trong không gian văn hóa phủ đệ triều Nguyễn được thể hiện qua việc đặt tên cho các con cháu sống trong các phủ đệ, nét đặc trưng riêng có duy nhất trong tất cả các dòng họ

trên đất nước Việt Nam.

2.3.4. Giữ gìn nền nếp gia phong hoàng tộc triều Nguyễn

Các vị hoàng đế triều Nguyễn tin rằng việc thờ cúng tổ tiên chu đáo có vai trò quan trọng góp phần tạo nên sức mạnh tinh thần cho một triều đại hưng thịnh, đồng thời để nhấn mạnh tính chính thống của triều đại mình. Nhận thức điều này, các thân vương, thân công luôn dành cho phủ đệ một không gian thờ cúng tổ tiên một cách tôn nghiêm.

2.4. Giá trị của phủ đệ triều Nguyễn

2.4.1. Giá trị lịch sử - văn hóa

Di sản phủ đệ mang nhiều nét đặc trưng của nhiều giai đoạn phát triển khác nhau trong dòng chảy văn hóa lịch sử xứ Huế, đồng thời là sự kết tinh của trí tuệ, lao động sáng tạo của nhiều thế hệ nghệ nhân lành nghề.

2.4.2. Giá trị kiến trúc - nghệ thuật

Phủ đệ triều Nguyễn đã góp phần tạo nên sự phong phú, đa dạng của quần thể di tích Cố đô Huế. Kiến trúc phủ đệ tuân thủ các nguyên lý triết học cổ, thuật phong thủy, thân thiện với môi trường.

2.4.3. Giá trị kinh tế du lịch

Bảo tồn di sản phủ sẽ tạo ra điểm du lịch thu hút du khách mong muốn đến tìm hiểu, nghiên cứu và đem lại lợi nhuận kinh tế về du lịch - dịch vụ, giúp cho thành phố Huế có kinh phí quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị kiến trúc phủ đệ trong bối cảnh hiện nay.

CHƯƠNG 3.

BIẾN ĐỔI DI SẢN PHỦ ĐỆ TRIỀU NGUYỄN Ở THÀNH PHỐ HUẾ

3.1. Tình hình di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế từ năm 1945 đến năm 1986

Năm 1945, triều Nguyễn chấm dứt vai trò lịch sử và Huế cũng chấm dứt vai trò là kinh đô của cả nước dưới triều Nguyễn. Huế trở thành cố đô. Tiếp đó là 30 năm chiến tranh ác liệt chống Pháp, chống Mỹ (1945 - 1975) và 11 năm thời kỳ bao cấp (1975 - 1986), kết quả hệ thống di sản phủ đệ triều Nguyễn đã bị mai một, tàn phá và hủy hoại.

3.2. Sự biến đổi của di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế trong quá trình đô thị hóa (giai đoạn 1986 - 2018)

3.2.1. Quá trình đô thị hóa ở thành phố Huế từ năm 1986 đến năm 2018

Quá trình đô thị hóa ở thành phố Huế từ năm 1986 đến năm 2018 ngày càng được đẩy mạnh và tạo nên nhiều chuyển biến lớn trên các lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội,... đã tạo ra những điều kiện thuận lợi để thực hiện công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa, trong đó có di sản phủ đệ triều Nguyễn. Tuy nhiên, bên cạnh những mặt tích cực, chính quá trình đô thị hóa hiện nay đã làm ảnh hưởng rất lớn đến các di sản phủ đệ triều Nguyễn. Các công trình hiện đại mọc lên ngày càng nhiều, ngay trong khoảng vùng bảo vệ di tích phủ đệ là một vấn đề khó giải quyết trong công tác bảo tồn và quản lý di tích phủ đệ ở thành phố Huế hiện nay.

3.2.2. Sự biến đổi của di sản phủ đệ triều Nguyễn trong quá trình đô thị hóa từ năm 1986 đến năm 2018

Thế giới trầm mặc của những phủ đệ triều Nguyễn mang

nhiều giá trị về lịch sử, văn hóa, kiến trúc và nghệ thuật độc đáo vẫn đang bị biến đổi một cách nhanh chóng trong quá trình đô thị hóa hiện nay. Đó là sự biến đổi nhanh chóng về cảnh quan kiến trúc, kết cấu kiến trúc, không gian xã hội, nghi lễ tế tự tại các di sản phủ đệ trong quá trình đô thị hóa hiện nay.

3.3. Các yếu tố tác động đến quá trình biến đổi di sản phủ đệ triều Nguyễn

3.3.1. Sức ép dân số, thay đổi về mật độ dân cư

Sức ép dân số, thay đổi về mật độ dân cư là nguyên nhân trực tiếp dẫn đến biến đổi di sản phủ đệ truyền thống ở Cố đô Huế.

3.3.2. Nhu cầu về phát triển kinh tế

Do nhu cầu mưu sinh, cải thiện đời sống kinh tế, nhiều gia đình sống trong di sản phủ đệ đã tận dụng diện tích đất vườn phủ đệ nằm ở vị trí mặt tiền đường phố để kinh doanh quán cà phê hoặc xây dựng ki ốt bán hàng quán. Việc kinh doanh hàng quán nếu chưa được quy hoạch, đánh giá tác động một cách khoa học sẽ ảnh hưởng xấu đến cảnh quan kiến trúc di sản phủ đệ và làm mất tính tôn nghiêm ở chốn thờ tự.

3.3.3. Sự thay đổi về mô hình gia đình và không gian cư trú

Sự biến đổi từ gia đình gia trưởng truyền thống sang gia đình kiểu dân chủ hiện đại tác động đến sự chuyển đổi phủ đệ truyền thống. Trước kia, một gia đình thường quy tụ nhiều thế hệ sống chung trong một mái nhà, trong đó có ông bà, bố mẹ, các con. Hiện nay, khi con cái trưởng thành, cha mẹ lo việc dựng vợ gả chồng cho con cũng muốn các con mình được ra ở riêng để tự tạo lập cuộc sống. Do vậy, chia tách đất vườn phủ đệ để cho con cái xây dựng nhà ở là một việc làm phù hợp với tình mẫu tử, xu hướng tất yếu của đời sống hiện đại.

3.3.4. Sự thay đổi về nhận thức của các thành viên sống trong phủ đệ

Nếu chủ sở hữu di sản phủ đệ ý thức được giá trị của kiến

trúc di sản phù đề do tổ tiên để lại thì sẽ thường xuyên giữ gìn, trùng tu, tu bổ để kéo dài tuổi thọ kiến trúc nhà rường truyền thống nhưng vẫn còn không ít trường hợp người quản lý phù đề hiện nay muốn dỡ bỏ nhà rường cổ để xây dựng kiểu nhà mới hiện đại đảm bảo điều kiện phù hợp với đời sống hiện nay.

3.3.5. Chủ trương, chính sách của chính quyền địa phương

Từ định hướng phát triển đô thị theo hướng hiện đại đã đẩy nhanh quá trình đô thị hóa ở thành phố Huế. Hạ tầng giao thông, thương mại, dịch vụ du lịch, các khu dân cư nhà cao tầng được quy hoạch, đầu tư xây dựng đã tác động đến cảnh quan kiến trúc di sản phù đề.

3.3.6. Ảnh hưởng của thời gian và tác động do sự biến đổi khí hậu

Di sản phù đề được kế truyền qua nhiều đời từ khi phù đề được khởi dựng cho đến nay. Do tuổi thọ của vật liệu gỗ chỉ nằm trong giới hạn trên dưới 100 năm nên nếu phù đề không được chăm sóc bảo quản tốt thì chất lượng nhà chính phù đề sẽ nhanh chóng bị xuống cấp và biến đổi. Ngoài ra với khí hậu khắc nghiệt xứ Huế chính là một yếu tố khiến đa số các di sản phù đề truyền thống xây dựng lâu đời xuống cấp một cách nhanh chóng.

3.3.7. Tác động của tiến bộ khoa học - kỹ thuật và vật liệu xây dựng

Việc sử dụng các vật liệu không mang tính truyền thống trong quá trình trùng tu, tôn tạo di sản phù đề còn phổ biến. Người sở hữu phù đề đã thay thế các vật liệu mới một cách tự do, tùy tiện trong điều kiện nguyên vật liệu gỗ khan hiếm, giá thành khá cao đã phá vỡ tính nguyên gốc vốn đã được bố cục quy hoạch rất hài hòa, tinh tế trong kết cấu của di sản phù đề truyền thống.

3.4. Hệ quả của quá trình biến đổi di sản phù đề triều Nguyễn

3.4.1. Thích ứng với cuộc sống xã hội đương đại

Biến đổi di sản phủ đệ ở thành phố Huế trong quá trình đô thị hóa hiện nay là một điều tất yếu. Sự biến đổi này cũng mang lại sự hài lòng của người dân khi sống trong di sản phủ đệ đã tồn tại hàng trăm năm qua.

3.4.2. Sự mai một các giá trị di sản phủ đệ

Biến đổi di sản phủ đệ đã để lại nhiều mặt hạn chế cần phải nhìn nhận và khắc phục trong thời gian sắp tới. Một thực trạng rất đáng quan ngại là trong những năm gần đây, di sản phủ đệ có hiện tượng biến đổi về cảnh quan kiến trúc, kết cấu kiến trúc, nghệ thuật trang trí và không gian văn hóa - xã hội, trong đó có nhiều phủ đệ có giá trị nghiên cứu khoa học.

3.5. Xu hướng biến đổi di sản phủ đệ triều Nguyễn

3.5.1. Xu hướng xuống cấp, biến mất di sản phủ đệ

Việc xây dựng các công trình cao tầng, hiện đại và nhu cầu cuộc sống tiện nghi đã làm ảnh hưởng xấu đến cảnh quan kiến trúc di sản phủ đệ. Trong cuộc xung đột này, phát triển đô thị và di sản phủ đệ đang được đặt lên bàn cân. Một mặt là nhu cầu phát triển của dân số ngày càng tăng, và mặt khác là nhu cầu cấp thiết để bảo vệ di sản phủ đệ, duy trì bản sắc tinh thần của cộng đồng. Các công trình hiện đại mọc lên ngày càng nhiều, ngay trong khu vực khoanh vùng bảo vệ di tích phủ đệ là một vấn đề khó giải quyết trong công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ ở thành phố Huế hiện nay.

3.5.2. Xu hướng duy trì, phục hồi và phát huy các giá trị di sản phủ đệ

Xã hội càng phát triển, đời sống vật chất được nâng cao, đời sống tinh thần càng phong phú thì nhu cầu đời sống tâm linh của người dân ngày một nâng cao, như hệ quả của quy luật phát triển. Vì vậy, hậu duệ của các phủ đệ ngày càng quan tâm hơn đến việc trùng tu, tôn tạo di sản phủ đệ, lăng mộ, tìm kiếm các tư liệu để hiểu biết về

lịch sử phủ đệ, truyền thống tổ tiên, tìm kiếm lăng mộ bị thất lạc, soạn thảo nội quy hoạt động của phủ đệ, thiết lập nề nếp gia phong một thời bị đứt quãng do hoàn cảnh chiến tranh, loạn lạc và đời sống kinh tế còn nhiều nghèo khó.

CHƯƠNG 4.

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN PHỦ ĐỆ TRIỀU NGUYỄN Ở THÀNH PHỐ HUẾ TRONG BỐI CẢNH ĐÔ THỊ HÓA HIỆN NAY

4.1. Cơ sở bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn

4.1.1. Các văn bản pháp luật liên quan đến bảo tồn di sản phủ đệ

Hoạt động trùng tu, tôn tạo di sản phủ đệ phải tuân thủ hệ thống nguyên tắc của hoạt động bảo tồn di sản đã được xác định, thống nhất trong hệ thống lý thuyết về bảo tồn di sản, các Công ước quốc tế, các văn bản pháp lý do Chính phủ Việt Nam ban hành.

4.1.2. Đánh giá điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội, thách thức về bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn

Đánh giá SWOT (điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức) được áp dụng như một công cụ hiệu quả để khái quát bối cảnh bảo tồn các di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế hiện nay.

4.2. Thực trạng hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn trong thời gian qua

4.2.1. Về kiểm kê, xếp hạng di tích phủ đệ

Huế có 3 di sản phủ đệ đã được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xếp hạng di tích quốc gia: Phủ đệ Tuy Lý vương, cung An Định và phủ đệ Diên Khánh vương. Ngoài ra có 8 công trình phủ đệ ở thành phố Huế được đưa vào danh mục kiểm kê, gồm: Phủ đệ Diên

Phúc trưởng công chúa, Gia Hưng vương, Thoại Thái vương, Ngọc Sơn công chúa, Tuy An quận công, Kiên Thái vương, Hòa Quốc công, Tùng Thiện vương. Đây là cơ sở quan trọng để bảo tồn và phát huy giá trị các di sản phủ đệ triều Nguyễn theo quy định của pháp luật hiện hành.

4.2.2. Về trùng tu, tôn tạo di sản phủ đệ

Công tác trùng tu, tôn tạo di sản phủ đệ triều Nguyễn ngày càng được quan tâm và đầu tư nhiều hơn.

4.2.3. Về sưu tầm, số hóa tài liệu Hán Nôm tại di sản phủ đệ

Phủ đệ triều Nguyễn hiện đang lưu giữ nguồn di sản Hán Nôm phong phú và đa dạng. Các văn bản này có tính độc đáo, độc bản và quý hiếm, thể hiện truyền thống đáng tự hào của dòng tộc hoàng gia triều Nguyễn trong lịch sử nên được xem là nguồn văn bản có giá trị và ý nghĩa quan trọng trong việc nghiên cứu về các vấn đề liên quan đến văn hóa lịch sử triều Nguyễn.

4.3. Giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn

Trên cơ sở các công ước quốc tế, luật Di sản văn hóa, các văn bản pháp quy về trùng tu di tích và những điểm yếu, điểm mạnh, cơ hội, thách thức về công tác bảo tồn phủ đệ; thiết nghĩ muốn làm tốt công cuộc quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay cần phải tiến hành thực hiện một số giải pháp cụ thể sau đây: Các cơ quan ban ngành liên quan cần phối hợp chặt chẽ; Điều chỉnh các văn bản pháp lý liên quan đến di sản phủ đệ; Xây dựng Đề án chính sách bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ; Quản lý và quy hoạch; công tác trùng tu, tôn tạo; Bảo tồn di sản phủ đệ dựa vào cộng đồng; Công tác nghiên cứu khoa học và hợp tác quốc tế; Phát triển mô hình du lịch di sản phủ đệ; Bảo tồn và phát huy giá trị một số di sản phủ đệ tiêu biểu.

KẾT LUẬN

Sau năm 1986, nhất là từ năm 2005 trở lại đây, khi thành phố Huế trở thành đô thị loại 1, diện mạo của thành phố không ngừng thay đổi trong bối cảnh đô thị hóa nhằm xây dựng một thành phố năng động, hiện đại, xứng tầm là thành phố Festival, thành phố du lịch, một trung tâm văn hóa, kinh tế của khu vực miền Trung - Tây Nguyên. Tuy nhiên, sự phát triển đô thị hiện nay, cùng với những đặc thù của đô thị di sản đang đặt ra cho Huế những thách thức về công tác quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa Huế, trong đó có di sản phủ đệ triều Nguyễn.

Di sản phủ đệ triều Nguyễn tọa lạc ở thành phố Huế là một loại hình kiến trúc quý tộc hoàng gia triều Nguyễn có nhiều giá trị độc đáo thể hiện vị trí xã hội, uy quyền và tính cách riêng có của từng vị chủ nhân phủ đệ. Đồng thời, phủ đệ còn phản ánh sự chuyển tiếp giữa kiến trúc cung đình và kiến trúc dân gian tạo nên nét riêng có trong quỹ kiến trúc di sản đô thị Huế. Trong không gian phủ đệ, các ông hoàng bà chúa sống trong mối quan hệ hài hoà với thiên nhiên và thiên nhiên là một phần cuộc sống của họ. Phủ đệ còn là nơi hội tụ các giá trị văn hóa nghệ thuật của tầng lớp quý tộc, thượng lưu quyền quý và lan tỏa các giá trị văn hóa từ chốn cung đình đến dân gian và theo chiều ngược lại, từ đó, góp phần quan trọng hình thành nên tính cách con người xứ Huế. Trên phương diện kinh tế - xã hội, di sản Huế nói chung và di sản phủ đệ nói riêng đã và đang trở thành những sản phẩm văn hóa - du lịch hoàn chỉnh, vừa là động lực vừa là mục tiêu cho sự phát triển ngành kinh tế mũi nhọn du lịch, đồng thời, từng bước làm thay đổi cơ cấu kinh tế, mang tới cho cộng đồng và thành phố Huế những lợi ích thiết thực và bền vững.

Thuở hoàng kim, Kinh đô Huế có khoảng 179 phủ đệ của các

ông hoàng, bà chúa tọa lạc ở khắp nơi trong ngoài Kinh thành và vùng phụ cận, dưới sự quản lý trực tiếp của Phủ Tôn Nhân. Triều Nguyễn cáo chung vào năm 1945, vật đổi sao dời, phủ đệ cũng theo đó mà dần suy giảm và biến đổi. Các phủ đệ là nơi cư trú của tam tứ đại đồng đường, khi các thế hệ người ở có những nhu cầu sinh sống khác nhau, sự ra đời của các tiểu gia đình bắt buộc phải tách riêng dẫn đến đòi hỏi phải xé nhỏ tổng thể kiến trúc vốn đã hoàn chỉnh. Tuy nhiên, nề nếp gia phong ở các phủ đệ vẫn luôn được bảo lưu và phát triển trong đời sống đương đại, nó được xem là sợi chỉ đỏ xuyên suốt, có tính tiếp nối, kế thừa và phát triển, trở thành nơi ươm mầm cho những nét văn hóa gia đình hoàng gia triều Nguyễn. Nếp nhà được duy trì qua nhiều đời, dù ở gần hay ở xa phủ đệ thì nét gia phong ấy vẫn âm ỉ cháy trong lòng mỗi người con, người cháu của dòng tộc Nguyễn Phúc nhiều danh tiếng này. Chính yếu tố gia phong ở các phủ đệ đã tạo ra nét bản sắc riêng của gia phong xứ Huế trong dòng chảy văn hóa Huế. Trải qua nhiều biến động của lịch sử, xã hội, sự gia tăng dân số, quá trình phát triển kinh tế, văn hoá - xã hội, điều kiện địa lý, môi trường và vấn đề đô thị hoá đã và đang làm cho kiến trúc di sản phủ đệ triều Nguyễn ở thành phố Huế chuyển đổi cả về hình thức kiến trúc và công năng sử dụng. Mặt trái của nền kinh tế thị trường, sự phát triển nhu cầu xã hội, quá trình tác động của đô thị hoá, sự hạn chế trong công tác quản lý, vấn đề quy hoạch phát triển kiến trúc nhà ở một cách tùy tiện đang làm ảnh hưởng đến cảnh quan, biến đổi kiến trúc di sản phủ đệ triều Nguyễn. Hiện tượng nhiều di sản phủ đệ triều Nguyễn đang bị làm sai lệch hoặc làm mới sau khi trùng tu, tôn tạo như một hồi chuông cảnh báo cho xu hướng biến đổi các di sản phủ đệ triều Nguyễn ngày càng diễn ra một cách nghiêm trọng và đáng báo động.

Nhìn về viễn cảnh thành phố Huế trong tương lai, chắc chắn

sẽ có nhiều chuyển đổi trên mọi lĩnh vực và di sản phủ đệ triều Nguyễn, dưới sự tác động của các yếu tố thời đại mới, sẽ lại tiếp tục không ngừng biến đổi để thích nghi và tồn tại. Nhưng cho dù có biến đổi thế nào thì các di sản phủ đệ triều Nguyễn sẽ không bao giờ bị biến mất. Nó vẫn song hành trường tồn cùng cư dân đô thị Huế trong tiến trình đô thị hóa - hiện đại hóa của thành phố Huế. Bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn một cách có hiệu quả sẽ góp phần thực hiện mục tiêu xây dựng Thừa Thiên Huế trở thành thành phố trực thuộc Trung ương trên nền tảng bảo tồn, phát huy giá trị di sản cổ đô và bản sắc văn hóa Huế, với đặc trưng văn hóa, di sản, sinh thái, cảnh quan, thân thiện với môi trường.

Với tinh thần đó, người thực hiện luận án *“Di sản phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay ở thành phố Huế”* đề xuất những vấn đề cơ bản sau đây:

- Tiến hành tổng kiểm kê, nghiên cứu đánh giá, số hóa thực trạng hệ thống di sản phủ đệ triều Nguyễn trên địa bàn thành phố Huế để thấy được di sản nào còn được bảo lưu nguyên vẹn, di sản nào đang bị xuống cấp, hư hỏng, bị lấn chiếm, hay phục hồi, trùng tu phủ đệ bị biến dạng so với nguyên gốc...

- Tập hợp các văn bản pháp lý liên quan đến di sản Huế nói chung và di sản phủ đệ triều Nguyễn nói riêng của UNESCO, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, và của UBND tỉnh Thừa Thiên Huế, các Sở ban ngành có liên quan để xây dựng cơ chế, chính sách bảo tồn và phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đương đại.

- Xây dựng kế hoạch bảo tồn cụ thể, đề xuất các giải pháp hợp lý có tính khoa học và thực tiễn để phục vụ công tác trùng tu, tôn tạo di sản phủ đệ trong bối cảnh hiện nay; đồng thời đẩy mạnh xã hội hóa để tạo thêm nguồn kinh phí cho trùng tu, bảo tồn di sản phủ đệ triều Nguyễn.

- Phát huy giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn theo hướng xây dựng các tour tuyến du lịch di sản phủ đệ kết nối với Quần thể Di tích Cố đô Huế. Đồng thời cần chú trọng giải quyết hài hòa mối quan hệ và quyền lợi của các bên tham gia, nhất là cộng đồng địa phương với tư cách là chủ nhân của di sản trong các hoạt động bảo vệ, quản lý và khai thác di sản phủ đệ.

Hy vọng, với nghiên cứu có tính chuyên sâu và những đề xuất cụ thể, thiết thực nêu trên sẽ góp phần nâng cao hiệu quả công tác quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản phủ đệ triều Nguyễn trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay ở thành phố Huế.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN

1. Trần Văn Dũng (2016), “Biệt phủ Tuyên Hóa vương, quá khứ bị lãng quên”, Tạp chí Sông Hương (ISSN 1859 - 4883), Số Đặc biệt, Huế, tr. 9 - 11.

2. Trần Văn Dũng (2017), “Di sản phủ đệ triều Nguyễn ở Huế, truyền thống và biến đổi, Tạp chí Văn hóa Nghệ thuật (ISSN 0866 - 8655), Số 395, Hà Nội, tr.72 - 75.

3. Trần Văn Dũng (2017), “Di sản phủ đệ triều Nguyễn ở Huế trong bối cảnh đô thị hóa hiện nay”, Tạp chí Khoa học và Công nghệ (ISSN 2354 - 0850), Tập 9, Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế, tr. 113-124.

4. Trần Văn Dũng (2017), “Bình phong phủ đệ ở Huế”, Tạp chí Thế giới di sản (ISSN 1859 - 2600), Số 135, Hà Nội, tr. 40 - 41.

5. Trần Văn Dũng (2018), “Gia phong xứ Huế từ góc nhìn di sản phủ đệ”, Tạp chí Khoa học (ISSN 2354 - 0850), Tập 127, Số 6C, Đại học Huế.

6. Trần Văn Dũng (2018), “Công nghệ kỹ thuật số với vấn đề quản lý và bảo tồn di sản phủ đệ ở Huế” in trong Kỷ yếu Hội thảo khoa học Tác động của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đối với lĩnh vực văn hóa nghệ thuật, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, tr. 84 - 88.

7. Trần Văn Dũng (2019), “Lễ tết xưa trong phủ đệ xứ Huế”, Tạp chí Di sản văn hóa (ISSN 1859 - 4956), Số 1 (66), Hà Nội, tr. 15 - 19.

8. Trần Văn Dũng (2020), “Vai trò của cộng đồng trong bảo tồn bền vững di sản phủ đệ ở Huế”, in trong cuốn *Tính bền vững của nhà cộng đồng truyền thống trong bối cảnh hiện đại*, Khoa Kiến trúc - Trường Đại học Khoa học - Đại học Huế, Trường Sau Đại học nghiên cứu môi trường toàn cầu - Đại học Kyoto, Nxb Thuận Hóa, Huế, tr. 113 - 121.

**HUE UNIVERSITY
HUE UNIVERSITY OF SCIENCES**

TRAN VAN DUNG

**ROYAL PALACE HERITAGE OF THE NGUYEN
DYNASTY UNDER THE CURRENT URBANIZATION
IN HUE CITY**

**Major: Ethnology
Code: 931 03 10**

DOCTORAL THESIS SUMMARY

HUE 2020

INTRODUCTION

1. Reasons for choosing this topic

Nguyen dynasty (1802 - 1945) - the last monarch in Vietnam left Hue Imperial Capital an enormous system of heritage including tangible and intangible cultural heritage with magnificent value. Up to this moment, Hue has had 5 heritage subjects from the Nguyen dynasty that were registered by UNESCO: Complex of Hue Monuments (1993), Vietnamese Royal Music (2003), Woodblocks of Nguyen dynasty (2009), The Nguyen dynasty's official documents (2014), Poetry on the imperial architecture of Hue (2016). Among that cultural heritage treasure, the royal palace carries a unique form of the Nguyen dynasty's architecture which promotes a harmonious combination between human factors, architecture and natural landscape.

Royal palaces were the residences of the king's sons and daughters when they were crowned princes and princess. These royal palaces were constructed by the king's order for his children to live, study and work. Before they were built, the king sent people to choose the right land according to geomancy rules. Once the children moved in, the king also sent army to guard and protect them day and night. After they die, these places were transformed into their places of memorial worship. The heritage of royal palace represents highest level of excellent combination between natural and geomancy elements, and the royal lifestyle of members of Nguyen dynasty. In addition, royal palace also shows a connection between royal culture and folk culture, thus, contributing to the characteristic of cultural nuances of the land of Hue. That is the tradition of royal family manners, customs, personalities, education, ritual practices, culinary arts, and ornamental gardens which have preserved, protected and deeply ingrained in the minds of present royal descendants. Carrying

with it a significant value and distinct local architecture, royal palace reflects a historical period of the development process of Hue heritage urban area; at the same time, it is a valuable asset that contributes to the Hue cultural identity.

Under the impact of war and harsh climate, and due to the effect of urbanization in Hue city, royal palaces are damaging, degrading and even disappearing. Since Hue is witnessing an urbanization process taking place at a reasonable fast pace, this more or less does affect the traditional royal architectural heritage. Urban residential areas, high-rise buildings, modern roads are constructed everywhere. Previously, Hue culture always upheld the practice of the traditional values of big family heritage, however, now the requirements of the modern lifestyle have gradually disintegrated the city landscape into many small families. This leads to the reduction of the land that used to belong to royal palaces and turning them into residential land, business shops and streets expansion. Consequently, the traditional royal palaces are locating among crowded residential areas, losing the inherent tranquility landscape value. The architectures of the royal palaces are disappearing and deforming, with some were completely destroyed to replace with modern architectural works. Hence, the balance between heritage conservation and socio-economic development have always been a difficult problem to solve in the midst of urbanization today.

Stemming from the above reasons, I chose the topic “Royal palace heritage of the Nguyen dynasty under the current urbanization in Hue city” for my doctoral thesis.

2. The aim and objective of the study

2.1. The aim of the study

- Examining Nguyen dynasty’s royal palaces from the past to the present to show the contribution of Nguyen dynasty’s cultural heritage within a larger Vietnamese cultural treasure.

- Identifying the consequences of recent changes in positive and negative directions. Based on these scientific arguments, the thesis aims to discuss and propose effectively solutions to manage, preserve and promote the heritage values of the Nguyen dynasty's royal palace in the context of the current urbanization in Hue city.

2.2. Objective of the study

- Systematizing research theories and conducting surveys on heritage sites of the Nguyen dynasty's royal palace in Hue City.

- Analyzing and comparing the changes from traditional royal palaces to their current states to understand the development of these heritage sites in the context of urbanization in Hue city. Moreover, identifying the positive and negative aspects due to those changes in the context of current urbanization in Hue city.

- Examining scientific and practical arguments to discuss and propose solutions to manage, preserve and promote the heritage values of the Nguyen Dynasty in Hue city in the context of current urbanization.

3. Research subjects and scope

3.1. Research subjects

The main research subjects of this thesis cover a variety of themes including urban planning, landscape, architecture, structure, decorative art, living space, rituals and management system of Nguyen dynasty's royal palace sites.

Accordingly, the object of this thesis is to process from a broad approach to all aspects related to the Nguyen dynasty's royal palace heritage sites; from natural environment, society, people to the architecture of the royal palaces.

3.2. Research scope

3.2.1. Area cover

Currently, the Nguyen dynasty's royal palace heritage located in Hue city, Phu Vang district and Phu Loc district. In this

thesis, I focus my research on the Nguyen dynasty's royal palace heritage located in Hue city, including the royal palaces of Tung Thien Vuong, Tuy Ly Vuong, Dien Khanh Vuong, Dien Phuc princess, Ngoc Son princess, and Ngoc Lam princess.

3.2.2. Time period

The thesis focuses on the Nguyen dynasty's royal palaces from 1802 to 1945 and put that heritage in the transformation process from 1945 to 2018. However, during that transformation, the thesis mainly focuses on the time period from 1986 to 2018 when changes happened significantly to the Nguyen dynasty's royal palace heritage due to Hue's urbanization.

4. Research sources

4.1. Written materials

- The first group, the sources are official history volumes Quoc Su Quan and Noi Cac Trieu Nguyen compiled during Nguyen dynasty.

- The second group, the sources including scientific researches, books and articles published in magazines and journals such as: The royal palaces in Hue under Nguyen kings (2002) by Le Duy Son, Ancient Hue culture - The cultural life of the royal court (2006) by Le Nguyen Luu, Royal palaces - Hue aristocratic architecture type (2008) by Phan Thanh Hai, Thoughts on royal palaces under Nguyen kings (2012) by Le Quang Thai, Royal palaces – the places keeping ancient Hue (2016) by Tran Duc Anh Son, etc.

4.2. Fieldwork materials

This is the most important source that we collected through many ethnographic fieldworks, surveys, observations, group discussions at 60 royal place heritage sites of the Nguyen dynasty in Hue City. Photographic materials, drawings, recordings, interviews, and videos are classified, analyzed and evaluated according to their contents and problems.

5. Contributions of the thesis

5.1. On the scientific side

- The thesis can be considered as the first systematic monograph study on the Nguyen dynasty's royal palace heritage in the context of the current urbanization in Hue city, investigating the appearances and changes of royal palaces under the influence of various factors in the current urbanization context in Hue City.

- The thesis contributes an in-depth understanding about Nguyen dynasty's royal palace heritage, in addition, it points out the consequences and changes of this heritage in the context of urbanization that has been rapidly growing in Hue city recently.

5.2. On the practical side

- The results of the thesis can be used as a reference for preservation and restoration works on the Nguyen dynasty's royal palace heritage avoiding the situation of disrupting heritage architecture landscape or destroying traditional royal place architecture to build modern architecture that are becoming increasingly popular nowadays.

- The thesis not only aims to help with managing, preserving and promoting the values of cultural heritage of the Nguyen dynasty in general and the royal place heritage in particular, but also contributes to diversify tourism sites by suggesting the use of Nguyen dynasty's royal palace heritage in tourism, thus, building Hue as a unique cultural and tourist center of the country, a Festival city of Vietnam.

- The thesis provides an overall assessment of the topic under research through a systematization of the information collected from various sources and fieldworks, contributing to field of research related to tangible and intangible culture, particularly to the Nguyen dynasty' royal palace heritage. By having a throughout understanding of the Nguyen dynasty's royal palace heritage in the context of the

current urbanization in Hue city, it suggests suitable policies, orientations and solutions in management, preservation and promotion the values of Nguyen dynasty's royal palace heritage.

- The thesis is a valuable source for lecturers, researchers, graduate students, students, students of Ethnology / Anthropology, History, Oriental Studies, Architecture, Fine Arts and for those who are interested in the cultural heritage of the Nguyen dynasty in general and royal palace heritage in particular.

6. The layout of the thesis

In addition to the Introduction, Conclusion, Bibliography and Appendix, this thesis consists of 4 chapters:

Chapter 1. Literature review, theoretical basis, research methods, and factors affecting the formation of the Nguyen Dynasty's royal palaces

Chapter 2. The Nguyen dynasty's royal places in the Imperial Capital of Hue before 1945

Chapter 3. The Transformation of the Nguyen dynasty's royal palace heritage in Hue city

Chapter 4. Preserving and promoting the values of the Nguyen dynasty's royal palace heritage in the context of the current urbanization in Hue

CHAPTER 1. LITERATURE REVIEW, THEORETICAL BASIS, RESEARCH METHODS, AND FACTORS AFFECTING THE FORMATION OF THE NGUYEN DYNASTY'S ROYAL PALACES

1.1. Literature Review

1.1.1. Research on Nguyen royal court architecture

First of all, regarding the Nguyen royal court architecture, we must examine the historical works that were published during the Nguyen dynasty's prosperity existence, particular, the Quoc Su Quan and Noi Cac Trieu Nguyen. They are the valuable primary sources reflecting the history of construction, architectural structures, decorative art of the Nguyen royal court.

The book *Hue Citadel* by Phan Thuan An (1999) emphasizes that from the past until now, Hue city has undergone many times of architectural reconstruction, and the most significant one was the early nineteenth century by the Nguyen dynasty's emperors Gia Long and Minh Mang. Among the researches on fine arts of Nguyen Lords and Nguyen emperors in Hue, notably are the studies by Nguyen Tien Canh, Tran Lam Bien, Nguyen Du Chi, Chu Quang Tru, Nguyen Huu Thong and collaborators: Hue fine arts (1992), Nguyen dynasty fine arts in Hue (1992), Hue fine arts from the perspective of meanings and decorative symbols (2001), Nguyen lords fine arts - data from tomb heritage (2014). These works have provided researchers with original perspectives on the fine arts of the Nguyen lords and the Nguyen dynasty in Thua Thien Hue, particularly about symbolic language and metaphor of decorative arts.

1.1.2. Research on the Nguyen dynasty's royal palaces

L.Sogny with the article on Tuy Ly Vuong published in BAVH journal described the life, career, and the royal palace of prince Mien Trinh, the son of emperor Minh Mang. Le Duy Son with

Nguyen's royal palaces in Hue (2002), provides account on field surveys of some Nguyen royal palaces (1802 - 1945) and categorized them into files. On that basis, Le Duy Son investigated the status and career of owners of royal palaces, location and the overall structure of palaces of Duc Quoc Cong, Uy Quoc Cong, Tung Thien Vuong, Tuy Ly Vuong, and Duyen Phuc princess. He then published the article "On the royal palaces in Hue under the Nguyen emperors" (2004) in the Journal of Historical Studies. In his scientific research and journal articles, Le Duy Son provides valuable information with a sketch of an overview of architecture of the most significant Nguyen dynasty's royal palaces in Thua Thien Hue province.

1.1.3. Research on the Nguyen dynasty's royal palaces in the context of urbanization

Phan Thanh Hai with the article "Royal palaces - Hue aristocratic architecture type" (2008) states that with over a thousand years of feudal monarchy in Vietnam, it witnessed constructions and reparations of many capital cities; however, it is only Hue that still preserves the Nguyen dynasty's royal palace heritage system. Though sadly, many of the Nguyen dynasty's royal palaces in Hue have changed their appearances significantly, also many have disappeared, and a number of others have been divided into many small pieces resulting in palace's traditional house architecture were transformed. Tran Duc Anh Son's article "The worship place of Ngoc Son princess" (2012) gives readers the opportunity to not only observe a model of the Nguyen dynasty's royal palace architecture, but also showcases royal Nguyen's family traditions and manners, thus exploring the hidden corners of Hue's soul as an important part of Hue heritage.

1.1.4. Thesis results inherited from previous works and issues that need to be addressed

- Thesis results inherited from previous works

Through examining published scientific works related to the

thesis topic, it shows that the architectural heritage of the Nguyen royal court in general and the Nguyen dynasty's royal palace in particular have attracted many scholars. Published works such as books, magazines, journals, newspapers, scientific research topics, etc. have provided us with valuable information related to the thesis topic; that is: i. Documents about the Nguyen royal court's architecture by authors Phan Thuan An, Nguyen Thi Thuy Vi, Vu Huu Minh, Le Vinh An, Tran Lam Bien, Nguyen Huu Thong, Nguyen Van Dang, Phan Tien Dung ... ; ii. Documents about the Nguyen dynasty's royal palace by authors Le Duy Son, Phan Thuan An, Phan Thanh Hai, Tran Duc Anh Son, Huynh Cong Ba, Ho Vinh, Masatoshi Imai ...; iii. Documents about the Nguyen dynasty's royal palace in the context of urbanization by authors Nguyen Huu Thong, Le Nguyen Luu, Phan Thanh Hai, Tran Duc Anh Son, Le Quang Thai, etc. These documents are valuable sources as they provide us with first glimpses into the owners of those royal palaces, locations and overall structures as well as the transformations of the royal palaces in the context of urbanization and the issues regarding conservation and promoting the values of the Nguyen Dynasty's royal palace heritage ...

Thus, all the previous publications mentioned above show a rich and diverse subject. The results of those researches are very useful as they have provided very valuable resources for this thesis. Moreover, they also give theoretical and practical issues, as well as research approaches to reference to and compare while researching on Nguyen dynasty's royal palace heritage in the context of urbanization.

- Thesis issues that need to be addressed

As stated earlier, the previous works mentioned above are very valuable for the implementation of this thesis, however, in general speaking, their studies are scattered and not very systematic

especially in the examining of the Nguyen dynasty's royal palace from the points of history, architectural value to changes that have been happening in the current urbanization process. On that basis, the thesis focuses on solving the following major issues:

Firstly, the thesis concentrates on the theoretical and practical issues related to the process of formation, development and transformation of the Nguyen dynasty's royal palace in the current urbanization process in Hue City.

Secondly, the thesis attempts at an in-depth survey, analyzing the history, appearances, characteristics and values of the Nguyen dynasty's royal palace heritage system.

Thirdly, the thesis analyzes and evaluates the changes, impact factors, consequences to Nguyen dynasty's royal palace heritage in the current urbanization process in Hue city.

Fourthly, the thesis investigates the current situation and proposes solutions to manage, preserve and promote the values of Nguyen dynasty's royal palace heritage in the context of the current urbanization in Hue city.

1.2. Rationale

1.2.1. Some concepts

The thesis presents concepts related to the research topics such as: heritage, royal palace, Nguyen dynasty, and urbanization.

1.2.2. Theories of research

The thesis chooses the theoretical approach of cultural change, conservation and development to solve the problem.

1.3. Research Methods

The methods used by the thesis include: Ethnographic fieldwork method, document research method, historical and logical method, comparison method, analytical and general method, as well as some other research methods.

1.4. Factors influenced the formation of the Nguyen dynasty's royal palace

The thesis analyzes and assesses the factors influenced the formation of the Nguyen dynasty's royal palace such as: natural environment factors, historical factors, socio-economic factors of the Nguyen nobility, feudal thought and Confucian ideology factors, geomancy factors, ancient philosophical principles and Eastern-Western cultural interactions.

CHAPTER 2. NGUYEN DYNASTY'S ROYAL PALACES IN THE IMPERIAL CAPITAL OF HUE BEFORE 1945

2.1. The process of formation and development of the Nguyen dynasty's royal palaces

2.1.1. Royal palaces in the history

This thesis surveys various royal palace's architectural types in some East Asian countries such as China, Japan, and Korea. Moreover, the thesis studies and evaluates the royal palaces constructed by various Viet dynasties before the Nguyen dynasty.

2.1.2. Nguyen dynasty's royal palaces - Formation and development

The thesis presents the formation and development of the Nguyen dynasty's royal palace under two stages: royal palaces constructed from the birth of the Nguyen dynasty to right before 1885 and from 1885 to 1945.

2.1.3. The distribution of the Nguyen dynasty's royal palaces

The Nguyen emperors gave order to construct royal palaces for princes and princess. Initially, most of the royal palace were located inside the Imperial City, however, they later were moved to the outer wall of the Imperial City, concentrating in areas such as Gia Hoi - Cho Dinh, Phu Cam, Vi Da, Kim Long, etc. These are the lands along the river, fertile lands, not too far from residential areas, good geomancy, easy access to road and river transportation and have a historical tradition attaching with the process of formation and development of the Nguyen dynasty.

2.2. Characteristics of the Nguyen dynasty's royal palaces

Surveying the characteristics of the Nguyen dynasty's royal palaces, one could easily recognize the souls and lifestyles of the royal princes and princesses. The palace space is organized in harmony between what were created by humans and the natural

landscape of the area. The combination of architectural landscape such as river port, gate, pond, miniature rocks and trees, with architectural structure of the main house and side house were all well-designed by the owners.

2.3. The roles of the royal palaces under the Nguyen dynasty

2.3.1. The living space of princes and princess of the Nguyen dynasty

Royal palace was both a workplace and a residence for prince or princess. They lived there with their relatives and servants and when they died, the place became their house of worship.

2.3.2. Strengthening the Nguyen dynasty's power

The ordination of royal titles and the granting of royal palaces to princes and princesses, as well as high mandarins were aiming at cultivating loyalty to serve Nguyen emperors who held absolute highest power, and also for the purpose of maintaining the Nguyen monarchy.

2.3.3. Maintaining order in the royal life of the Nguyen dynasty

The members living in the royal palaces must always study and follow the “Three Moral Bonds and Five Constant Virtues” of Confucianism. Maintaining the order of royal life in the cultural space of the Nguyen dynasty's royal palace is represented by the names given to descendants, a unique feature appearing only in the Nguyen dynasty's lineage of Vietnam.

2.3.4. Preserving royal practices under the Nguyen dynasty

The Nguyen emperors believed that ancestor worship played an important role in contributing to the spiritual strength of a flourishing dynasty, while emphasizing the orthodoxy of the dynasty. Recognizing this, the princes and the princesses always devoted a central place in their palaces for ancestor worship.

2.4. The values of Nguyen dynasty's royal palaces

2.4.1. Historical - cultural values

The royal palace heritage carries many characteristics of various development stages in the historical and cultural flow of Hue, and it is the crystallization of thoughts and creative labors of many generations of skilled artisans.

2.4.2. Architectural - artistic values

The Nguyen dynasty's royal palaces contributed to creating the richness and diversity of the vestige of Hue ancient capital. The royal palace's architecture adheres to the principles of ancient philosophy, geomancy, environmentally friendly.

2.4.3. Economy - tourism values

Preserving the royal palace heritage will attract tourists to visit and research and thus, bringing economic benefits in tourism – helping Hue city to have funds for management and conservation, and upholding the values of traditional royal palace's architecture in the current context.

CHAPTER 3. THE TRANSFORMATION OF THE NGUYEN DYNASTY'S ROYAL PALACE HERITAGE IN HUE CITY

3.1. The stages of Nguyen dynasty's royal palaces in Hue city from 1945 to 1986

In 1945, the Nguyen dynasty ended its historical role and Hue also ceased to be the capital of the country under the Nguyen dynasty. Hue became the ancient capital. Following 30 years of fierce war against France, the United States (1945 - 1975) and 11 years of subsidy period (1975 - 1986), as the result, the Nguyen dynasty's royal palace system was deteriorated, destructed and destroyed.

3.2. The transformation of the Nguyen dynasty's royal palaces in Hue city during the urbanization process (1986 - 2018)

3.2.1. The process of urbanization in Hue City from 1986 to 2018

The process of urbanization in Hue City from 1986 to 2018 has been increasingly accelerated and created many major changes in the fields of economy, culture, society, etc., It creates favorable conditions to the preservation and promotion of cultural heritage values, including those of the Nguyen dynasty's royal palaces. However, besides those positive aspects, the current urbanization process has greatly affected the Nguyen dynasty's royal palace heritage as well. Modern constructions are growing fast and happening right in the heritage areas that supposed to be protected. This is a difficult problem to solve in the management and preservation of royal palace heritage in Hue city today.

3.2.2. The transformation of the Nguyen dynasty's royal palaces in the process of urbanization from 1986 to 2018

The tranquility world of the Nguyen dynasty's royal palaces carries many unique historical, cultural, architectural and artistic values that are rapidly changing in the process of urbanization today. It is the rapid change of architectural landscape, architectural

structure, social space, ritual practices at the royal palace heritage due to the process of urbanization today.

3.3. Factors affecting the process of Nguyen dynasty's royal palace heritage transformation

3.3.1. Population pressure, changes in population density

Population pressure, changes in population density are a direct cause of the transformation of the traditional royal palace heritage in Hue.

3.3.2. Demand for economic development

Due to the need to earn a living, to improve economic life, many families living in the royal palace heritage have taken advantage of their garden land which is often located along main streets, thus, they have built coffee shops or various stores within the palace areas. These shops do affect the overall landscape of the heritage architecture and the sanctity of the house of worship.

3.3.3. Changes in family models and residence space

The transformation from traditional patriarchal families to modern families has impacted the royal palace's reformation. In the past, a family often gathered many generations living in the same house, including grandparents, parents, and children. Now, when the children become adults, the parents want them to live in a separate place to create their own life. Therefore, splitting the ancestor's garden land to give to children to build houses is a natural family solution, an inevitable practice in the modern life.

3.3.4. Perception's changes from members living in the royal palaces

If the owners of the royal palace heritage are aware of the architectural values of the ancestor's heritage, then they will preserve, restore and renovate to extend the life of traditional palace architecture, however, there are many cases where the current managers want to dismantle the old houses to build new modern

house style to ensure the conditions suitable to the current life.

3.3.5. Guidelines and policies of local governments

From the orientation of urban development towards modernization, it has accelerated the urbanization process in Hue city. Transport infrastructure, trade, tourism services, high-rise residential areas are growing, and construction investment has impacted on the landscape of royal palace heritage.

3.3.6. The effects of time and the impacts of climate change

The royal palace heritage has been passed down from generation to generation. Due to the longevity of wood materials that normally lasts for about 100 years, if royal palaces are not well maintained, they will be quickly deteriorated. In addition, the harsh climate of Hue is a significant factor that makes most of the ancient royal palace heritage quickly degrade.

3.3.7. Impacts of scientific - technical progress and construction materials

The use of non-traditional materials during the restoration and reconstruction of the royal palace heritage is popular. The owners of the royal palaces have freely replaced the original wood materials to the new materials, thus disturbed the harmonious structure of the traditional royal palace architecture.

3.4. Consequences of the transformation process of Nguyen dynasty's royal palace heritage

3.4.1. Adaptation to contemporary social life

The transformation of royal palace heritage in Hue city in the current urbanization process is indispensable. This transformation suits the desire of the people living in the ancient royal palace heritage.

3.4.2. The disappearance of royal palace heritage values

Transformation of royal palace heritage has left many limitations that need to be recognized and overcome in the near future. In recent years, many of the royal palaces with their unique architectural landscape, architectural structure, decorative art and

socio-cultural space have been transformed and reconstructed.

3.5. The transforming orientation in Nguyen dynasty's royal palace heritage

3.5.1. The degradation and disappearance of the royal palace heritage

The construction of high-rise modern buildings, and the demand for comfortable living have adversely affected the landscape of the royal palace architecture. In this conflict, urban development and royal palace heritage are being put on the scale. On the one hand is the growing need of the population, and on the other hand is the urgent need to protect the royal palace heritage and maintaining the spiritual identity of the community. Modern buildings are steady growing, even within the areas of heritage protection thus, it is a difficult problem to solve in the management, conservation and promotion of the values of the royal palace heritage in Hue city today.

3.5.2. Maintaining, restoring and promoting the values of royal palace heritage

The more society develops, the more material life improves leading to the more spiritual life needed, this is the law of development. As a result, descendants of the royal palaces became more and more interested in renovating and embellishing the royal palace heritage, tombs, searching for materials to understand the history of the royal palace, ancestral traditions, seeking the long-lost tomb, drafting the rules of royal palace's operation, re-establishing family tradition that were ruptured and broken during the wars, turmoil and poor economic situation.

CHAPTER 4. PRESERVING AND PROMOTING THE VALUES OF THE NGUYEN DYNASTY’S ROYAL PALACE HERITAGE IN THE CONTEXT OF THE CURRENT URBANIZATION IN HUE

4.1. Facilities for preservation and promotion the values of the Nguyen dynasty’s royal palace heritage

4.1.1. Legal documents related to preservation of royal palace heritage

Activities of restoration and embellishment of the royal palace heritage must comply with the principles of established heritage preservation system in theory and practice, international conventions, legal documents issued by the Government of Vietnam.

4.1.2. Assessment of strengths, weaknesses, opportunities and challenges in preservation and promotion of Nguyen dynasty’s royal palace heritage

The SWOT analysis (strengths, weaknesses, opportunities and threats) was applied as an effective tool to generalize the context of preservation of Nguyen dynasty’s royal palace heritage in Hue city today.

4.2. The status of preservation and promotion of the Nguyen dynasty’s royal palace heritage in recent years

4.2.1. Regarding inventory, ranking royal palace sites

Hue has 3 royal palace heritage sites that have been classified as national monuments by the Ministry of Culture, Sports and Tourism: Tuy Ly Vuong royal palace, An Dinh palace and Dien Khanh Vuong royal palace. Moreover, there are 8 royal palaces in Hue city that are included in the inventory list, including: royal palace of Dien Phuc princess, Gia Hung Vuong, Thoai Thai Vuong, Ngoc Son princess, Tuy An, Kien Thai King, Hoa Quoc Cong, Tung Thien Vuong. It is important to recognize these sites as national monuments to help with preservation and promotion the values of the Nguyen dynasty’s royal palace heritage in according to the current law.

4.2.2. About restoration and embellishment of royal palace heritage

Restoration and embellishment of the Nguyen dynasty's royal palace heritage is getting more and more attention and investment.

4.2.3. About collecting and digitizing Han Nom documents at the royal palace heritage

The Nguyen dynasty's royal palaces are currently preserving a rich and diverse Han Nom heritage. These texts are unique, exclusive and rare, reflecting a proud tradition of the Nguyen royal family in history, thus, they should be considered as a valuable source of document in the study related to history and culture of Nguyen dynasty.

4.3. Solutions to preservation and promotion of the values the Nguyen dynasty's royal palace heritage

On the basis of international conventions, the cultural heritage laws, the legal documents on restoration of monuments, and weaknesses, strengths, opportunities and threats on the preservation of the royal palaces; if we want success in the management, preservation and promotion of the Nguyen dynasty's heritage value in Hue city in the context of current urbanization, it is necessary to carry out the following specific solutions: Relevant agencies and offices need to coordinate closely; Adjust legal documents related to the royal palaces; Formulate suitable policies on preservation and promotion the value of the royal palace heritage; Management and planning; Restoration and embellishment works; Preserve royal palace heritage with the help of community; Scientific research and international cooperation; Develop royal palace heritage tourism model; Preserve and promote some unique and representative values of royal palace heritage.

CONCLUSION

After 1986, especially since 2005 when Hue city was categorized into class-1 city, the appearance of the city has been constantly transformed in the context of urbanization in order to build a dynamic and modern city, worthy of being a Festival city, tourist city, a cultural and economic center of the Central - Highland regions. However, the current development of urbanization, along with the characteristics of heritage city are posing challenges to Hue regarding the management, preservation and promotion of Hue cultural heritage values, among that is Nguyen dynasty's royal palace heritage.

The Nguyen dynasty's royal palaces located in Hue city is a type of royal architecture of the Nguyen dynasty with many unique values showing the social position, authority and personality of each of its owner. Moreover, royal palaces also reflect the transitions between royal architecture and folk architecture, creating a unique feature in Hue architectural heritage. Residing in the royal palace quarters, royal princes and princess live in a harmonious relationship with nature and nature is part of their lives. Royal palaces are also the places of converging cultural and artistic values of the aristocracy, upper class nobility and spreading cultural values from the royal court to the mass population and vice versa, thus, contributing to the formation of personalities of Hue people. In terms of socio-economy, Hue heritage in general and royal palace's heritage in particular have become great cultural and tourist products, both motivating and being a goal for the development of tourism industry, at the same time, gradually changing the economic structure, bringing practical and sustainable benefits to the community and Hue city.

In the golden time, Hue Imperial Capital had about 179 royal palaces of princes and princesses located in various areas outside of the Imperial City and surrounding areas, under the direct management of Phu Ton Nhan palace. The Nguyen dynasty ended in 1945, hence the royal palaces have been deteriorating and transforming. Royal palaces are the residences of many generations,

different generation has different need, the birth of small families leads to land division and separation. However, the traditional royal life style has always reserved and developed in contemporary life, it is considered as a red thread, carrying progression, succession and expansion, becoming the source of royal family cultural traits of the Nguyen dynasty. The tradition is maintained over many generations, whether descendants are living near or far from the royal palaces, that family noble cultural style still remains in the hearts of those who belong to the Nguyen Phuc royal lineage. It is the noble living styles maintaining in the royal palaces that has created Hue's traditional identity within Hue cultural flow. Changes in history, society, population growth, socio-economic development, geographic conditions, environment and urbanization have made Nguyen dynasty's royal palace architectural heritage transformed in both architectural structure and usage. The negative side of the market economy, the development of social needs, the impact of urbanization, the limitation in management, the problem of unsystematic housing planning, are all affecting the landscape and architecture of the Nguyen dynasty's royal palace heritage. The phenomenon of many of Nguyen dynasty's royal palaces are being distorted by recent renovations creating a warning to the changes of the Nguyen dynasty's royal palace heritage.

Looking at the prospect of Hue city in the future, there will surely be many changes in all fields and under the impact of modernity, the Nguyen dynasty's royal palace heritage will continue to change continuously to adapt and survive. However, no matter how the society is transformed, the Nguyen dynasty's royal place heritage will never disappear. It still continues to exist together with Hue urban residents in the process of urbanization - modernization of Hue city. Effectively preserving and promoting the values of the Nguyen dynasty's royal palace heritage will contribute to the goal of building Thua Thien Hue a city directly under the control of the Central Government, on the basis of preserving and promoting the value of the heritage, and Hue cultural identity, with cultural

characteristics, heritage, ecology, landscape, environment friendliness and intelligence.

With that in mind, the author of the thesis “Royal palace heritage of the Nguyen dynasty under the current urbanization in Hue city” proposes the following basic recommendations:

- Carry out a general inventory, research, evaluate and digitize the current state of the Nguyen dynasty’s royal palace heritage in Hue city to see which sites are in good preserved and which ones are being degraded, damaged, encroached upon, or wrongly restored and deformed compared to the original versions...

- Collect UNESCO legal documents related to Hue heritage in general and Nguyen dynasty’s royal palace heritage in particular, Ministry of Culture, Sports and Tourism, and of Thua Thien Hue Provincial People’s Committee, and various relevant departments, to create suitable policies to preserve and promote the values of the Nguyen dynasty’s royal palace heritage in contemporary society.

- Develop specific preservation plans, propose rational and scientific solutions to serve the restoration and reconstruction of royal palaces in the current context; at the same time, promote socialization to attract more fundings for the restoration and preservation of the Nguyen dynasty’s royal palace heritage.

- Promote the values of the Nguyen dynasty’s royal palace heritage under the orientation of introducing tourist tours that are directly connected to the main Complex of Hue Monuments. In addition, attention should be paid to harmonizing the relationships and interests of the parties involved, especially the local community as the owners of the heritage regarding protection, management and utilization activities.

Hopefully, this in-depth research with specific and practical proposals mentioned above will contribute to improve the effectiveness of the management, preservation and promotion of the values of the Nguyen dynasty’s heritage in the context of current urbanization in Hue city.

LIST OF THE AUTHOR'S PUBLISHED WORKS RELATED TO THE THESIS

1. Tran Van Dung (2016), “The royal palace of Tuyen Hoa Vuong, the forgotten past”, Song Huong Journal (ISSN 1859 - 4883), Special issue, Hue, p. 9 - 11.
2. Tran Van Dung (2017), “The heritage of the Nguyen dynasty’s royal palace in Hue, tradition and transformation”, The Journal of Culture and Arts (ISSN 0866 - 8655), No. 395, Hanoi, pp.72 - 75.
3. Tran Van Dung (2017), “The heritage of the Nguyen dynasty’s royal palace in the context of current urbanization in Hue”, Journal of Science and Technology (ISSN 2354 - 0850), Volume 9, University of Science, Hue University, p. 113-124.
4. Tran Van Dung (2017), “The wall-panel screen of royal palaces in Hue”, World Heritage Journal (ISSN 1859 - 2600), No. 135, Hanoi, p. 40 - 41.
5. Tran Van Dung (2018), “Traditional family manners from the viewpoint of royal palaces”, Journal of Science (ISSN 2354 - 0850), Volume 127, No. 6C, Hue University.
6. Tran Van Dung (2018), “Digital technology with the management and conservation of the royal palace heritage in Hue”, published in proceedings of the scientific conference The Impact of Industrial Revolution 4.0 on culture and arts, Ministry of Culture, Sports and Tourism, p. 84 - 88.
7. Tran Van Dung (2019), “New year traditional celebration in Hue’s royal palace”, Journal of Cultural Heritage (ISSN 1859 - 4956), No. 1 (66), Hanoi, p. 15 - 19.
8. Tran Van Dung (2020), “The role of community in Hue’s royal palace conservation”, published in the volume *The long lasting of traditional community houses in the modern context*, Department of Architecture - University of Science - Hue University, Graduate School of global environmental studies - Kyoto University, Thuan Hoa Publishing House, Hue, p. 113 - 121.